

Cieszyński Almanach Pedagogiczny

Tom 2.

Teoria i praktyka pedagogiczna
w refleksji naukowej i praktycznej

Drugi tom „Cieszyńskiego Almanachu Pedagogicznego”, nawiązujący do tradycji polskich czasopism pedagogicznych ukazujących się na Śląsku od drugiej połowy wieku XIX, przybliży tematykę na pozór tylko odległą od myśli pedagogicznej. Idea społecznej służebności pedagogiki koresponduje bowiem z problematyką wielu innych nauk (nie tylko humanistycznych). [...]

Aspekty prezentowane w II tomie „Cieszyńskiego Almanachu Pedagogicznego” ukazują owe powiązania z innymi naukami – nie tylko humanistycznymi, ale także reprezentującymi działy nauki funkcjonujące w obszarach pozornie znacznie odległych i w jakimś sensie – odrębnych.

Z Wprowadzenia

Cieszyński
Almanach
Pedagogiczny

NR 3084

Cieszyński Almanach Pedagogiczny

Tom 2

Teoria i praktyka pedagogiczna
w refleksji naukowej i praktycznej

pod redakcją naukową
Urszuli Szuścik

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2013

Redaktor serii: Publikacje Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji
Urszula Szuścik

Recenzent
Józef Górniewicz

Rada Programowa
Pavol Dancák, Zenon Jasiński, Bronislava Kasačova, Wiesława Korzeniowska,
Tadeusz Lewowicki, Michał Lis, Hana Lukašova, Robert Mrózek, Katarzyna Olbrycht,
Bogusław Śliwerski, Andrzej Slodička, Monika Slodičkova

Rada Redakcyjna
Małgorzata Bortliczek, Zenon Gajdzica, Izabela Łuc, Andrzej Murzyn, Ewa Ogrodzka-Mazur,
Eugenia Smyrnova-Trybulska, Alina Szczurek-Boruta, Urszula Szuścik

Publikacja jest dostępna także w wersji internetowej:

Central and Eastern European Online Library
www.cceol.com

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Urszula Szuścik</i>)	7
---	---

Artykuły

Kazimierz Denek Rola edukacji w tworzeniu kapitału ludzkiego	11
---	----

Maria Kujawska Model współczesnego nauczyciela	38
---	----

Joanna Lusek Wychowanie prozdrowotne w instytucjach przedszkolnych opartych na metodzie Sebastiana Kneippa	56
--	----

Bronisława Dymara Radość i sens interpersonalnego współbycia w przestrzeniach szkoły i przedszkola. Progres i postęp	70
--	----

Krzysztof Zajdel Dziecko jako niewidoczny odbiorca programów telewizyjnych	83
---	----

Beata Oelszlaeger-Kosturek Działania przygotowawcze nauczycieli i uczniów w kontekście integralnej edu- kacji	95
---	----

Piotr Wysogład Zygmunt Lis jednym z głównych twórców koncepcji programowej dla kierunku wychowanie plastyczne w Cieszynie	112
---	-----

Danuta Kocurek Janusz Korczak postrzegany współcześnie (w świetle badań ankietowych) . . .	129
---	-----

Ryszard Solik Między tradycją a współczesnością. Kilka uwag o niektórych perspektywach dydaktyki artystycznej	137
Dariusz Widelak Pomiędzy edukacją a resocjalizacją – ontologiczny drogowskaz demarginalizacji .	150
Janusz Skwarek Analfabetyzm dorosłych jako jeden z czynników wykluczenia społecznego . .	160
Danuta Hyżak Wysoka jakość kształcenia kluczowym wyzwaniem systemu edukacji	172
Karolina Korzeniowska System pedagogiczny Japonii w aspekcie katastrof naturalnych o podłożu geologicznym	184
Mirosław Waleczek Nierówny dostęp do edukacji wczesnoszkolnej ze względu na płeć w Islamskiej Republice Pakistanu	196

Nowości, recenzje i omówienia

Kazimierz Denek: <i>Uniwersytet w perspektywie społeczeństwa wiedzy. Dydaktyka akademicka i jej efekty</i> . Poznań: Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu, 2011, 422 ss. (Wiesława Korzeniowska)	217
Malcolm Ross: <i>Cultivating the Arts in Education and Therapy</i> . London–New York: Routledge, 2011, 214 ss. (Jolanta Gisman-Stoch)	221

Kronika

Kronika naukowa (2011 rok)	225
Noty o autorach	229
Indeks osobowy (oprac. Urszula Szuścik)	233

Wprowadzenie

Drugi tom „Cieszyńskiego Almanachu Pedagogicznego”, nawiązujący do tradycji polskich czasopism pedagogicznych, ukazujących się na Śląsku od drugiej połowy wieku XIX, przybliży tematykę na pozór tylko odległą od myśli pedagogicznej. Idea społecznej służebności pedagogiki koresponduje bowiem z problematyką wielu innych nauk (nie tylko humanistycznych). Mając na uwadze praktyczny aspekt pedagogiki, przejawiający się w kształtowaniu skutecznego projektu działań, a stanowiący zespół metod i środków służących realizacji określonych celów wychowania, mówić można o stosowaniu form założeń edukacyjno-wychowawczych w wielu dziedzinach. I nie jest to przejaw kryzysu pedagogiki, lecz jej systematycznego rozwoju i „wdrażania” w potrzeby czasów nam współczesnych.

W samej pedagogice współczesne prądy i kierunki – obejmują obszary dotyczące w zasadzie wszystkich dziedzin życia codziennego, tym samym „wchodzą” w zakresy działań edukacyjno-wychowawczych innych dyscyplin naukowych. Owa integracja procesu poznania naukowego i wiedzy naukowej występuje w pedagogice w różnych formach i modelach (integracja pionowa, integracja pozioma, integracja subdyscyplin pedagogicznych, integracja pedagogiki z innymi naukami). Ta ostatnia forma (integracja pedagogiki z innym naukami) występuje od początków kształtowania się pedagogiki w Europie. Do najbardziej oczywistych jej związków należy związek z filozofią (→ pedagogika ogólna), z psychologią (→ dydaktyka), z historią (→ historia wychowania). Współcześnie zaś powszechne są jej powiązania z innymi naukami (medycyną, naukami przyrodniczymi, filozofią, historią, ekonomią, prakseologią, teologią, sztuką, politologią, ekologią, metodologią badań itp.).

Zasadniczym czynnikiem przemian w pedagogice współczesnej są zarówno procesy dyferencjacji (dominujące na przełomie XIX/XX wieku), jak i integracji (występujące w czasach nam współczesnych). Istotne jest zarówno integralne ujmowanie wiedzy, jak i holistyczne postrzeganie refleksji pedagogicznej. Zwraca się też uwagę na konieczność czerpania z dorobku wszystkich nauk, nie tylko tych, z którymi pedagogika ściśle współpracuje.

W systemie współczesnych nauk miejsce pedagogiki kształtuje zarówno tradycja wieku XIX – sytuująca ją wśród nauk nomologicznych (stąd rozkwit pedagogiki empirycznej i pedagogiki eksperymentalnej), jak i tradycja początku wieku XX – stanowiąca przejście od nauk nomologicznych do technicznych (łatwe przekształcenie zdań orzekających związek liniowy zjawisk empirycznych w zdania normatywne). Konsekwencją tego są modele pedagogiki prakseologicznej (jako technologia kształcenia – wychowania obejmujące nauki ekonomiczne, techniczne, medyczne itp.), modele empiryczne (nomologiczne, przyrodnicze – w tym m.in. fizyczne, chemiczne, biologiczne), hermeneutyczne (humanistyczne, kulturologiczne, historiozoficzne, etnograficzne).

Aspekty prezentowane w II tomie „Cieszyńskiego Almanachu Pedagogicznego” ukazują owe powiązania z innymi naukami – nie tylko humanistycznymi, ale także reprezentującymi działy nauki funkcjonujące w obszarach pozornie znacznie odległych i w jakimś sensie – odrębnych. Przygotowane artykuły doskonale przybliżają owe związki, wskazując na specyfikę myśli pedagogicznej XXI wieku, aktualne jej powiązania, a także dylematy, bez których żaden rozwój nie jest możliwy.

Urszula Szućcik

Noty o autorach

Prof. zw. dr hab. Kazimierz Denek

Zatrudniony w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu. Zainteresowania badawcze: krajoznawstwo, edukacja szkolna, dydaktyka ogólna, teoria kształcenia, kształcenie nauczycieli, reforma szkolnictwa, metodologia badań edukacyjnych.

Dr Bronisława Dymara

Emerytowany pracownik Uniwersytetu Śląskiego (dawniejsza Filia w Cieszynie, aktualnie: Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji). Zainteresowania badawcze: edukacja szkolna, innowacje w edukacji, kształcenie nauczycieli, pedagogika współbycia, nauczanie kompleksowe.

Mgr Jolanta Gisman-Stoch

Zatrudniona w Uniwersytecie Śląskim, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie. Zainteresowania badawcze: animacja działań kulturalnych, edukacja kulturalna.

Mgr Danuta Hyżak

Zatrudniona w Kuratorium Oświaty w Poznaniu. Zainteresowania badawcze: jakość kształcenia, innowacje w edukacji, zarządzanie oświatą.

Dr Danuta Kocurek

Zatrudniona w Uniwersytecie Śląskim, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie. Zainteresowania badawcze: kultura wychowania, historia oświaty.

Karolina Korzeniowska

Studentka Uniwersytetu Jagiellońskiego na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi. Zainteresowania badawcze: kultura, antropologia kulturowa, ekologia.

Prof. zw. dr hab. Wiesława Korzeniowska

Zatrudniona w Wyższej Szkole Administracji w Bielsku-Białej. Zainteresowania badawcze: historia wychowania, historia kultury.

Prof. dr hab. Maria Kujawska

Zatrudniona w Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu. Zainteresowania badawcze: edukacja historyczna i obywatelska, kształcenie nauczycieli historii, dydaktyka historii, historia kultury.

Dr Joanna Lusek

Zatrudniona w Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, w Uniwersytecie Opolskim na Wydziale Prawa i Administracji w Pracowni Organizacyjnych i Prawnych Aspektów Historii Medycyny i Farmacji. Zainteresowania badawcze: historia i teoria wychowania.

Dr Beata Oelszlaeger-Kosturek

Zatrudniona w Uniwersytecie Śląskim na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie. Zainteresowania badawcze: edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, dydaktyka szkolna, podręczniki szkolne, pedagogika zabawy.

Dr Janusz Skwarek

Zatrudniony w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu. Zainteresowania badawcze: andragogika, zarządzanie oświatą, technologia informacyjna.

Dr Ryszard Solik

Zatrudniony w Uniwersytecie Śląskim na Wydziale Artystycznym w Cieszynie. Zainteresowania badawcze: historia sztuki, kultura wizualna, kulturoznawstwo.

Prof. Uniwersytetu Śląskiego dr hab. Urszula Szućcik

Zatrudniona w Uniwersytecie Śląskim na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji. Zainteresowania badawcze: pedagogika i psychologia twórczości, wychowanie estetyczne, edukacja plastyczna, edukacja dziecka, dydaktyka wczesnoszkolna i przedszkolna.

Mgr Mirosław Waleczek

Zatrudniony w Wyższej Szkole Administracji w Bielsku-Białej na Wydziale Studiów Międzynarodowych. Zainteresowania badawcze: socjologia kultury, edukacja międzykulturowa.

Dr Dariusz Widelak

Zatrudniony w Uniwersytecie Opolskim; w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu na Wydziale Pedagogicznym. Zainteresowania badawcze: historia oświaty w placówkach resocjalizacyjnych, polityka edukacyjna, pedagogika porównawcza, zarządzanie oświatą.

Dr Piotr Wysogład

Zatrudniony w Uniwersytecie Śląskim na Wydziale Artystycznym w Cieszynie. Zainteresowania badawcze: organizacja przestrzeni, malarstwo, dydaktyka plastyki.

Dr Krzysztof Zajdel

Zatrudniony w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Brzegu Opolskim. Zainteresowania badawcze: pedagogika ogólna, pedagogika zdolności, socjologia kultury.

Indeks osobowy

A

Adamek Irena 98, 99, 100, 103, 110
Adamski Franciszek 74
Adorno Theodor W. 144
Ahmed Tawhida 210
Aleksander Z. 41
Alam Muhammad 212
Alam Tayyab 204
Ali Akhtar 201, 202, 203, 205, 208, 209
Ali Riasat 203, 204
Ali S. 207
Ali T. 202
Amir Rahmani 210
Angers Genevieve 204, 209
Antonovsky Aaron 67
Arbiszewski Krzysztof 146
Arends Richard I. 99
Ashraf Nasim 199
Aslam Monazza 205
Asnyk Adam 67
August Zygmunt 25
Ayres Linda R. 100

B

Babbie Earl 32
Backer Gary S. 14
Baley Stefan 39, 40
Banach Czesław 12, 28, 182
Bańka Józef 139
Baran Adam 16
Barnes Douglas 75, 78
Baudrillard Jean 145
Bauman Teresa 32
Bauman Zygmunt 140, 143

Becker Gery S. 8
Bel Matej 218
Bereźnicki Franciszek 28, 32, 95, 99, 103, 108
Betkiewicz Witold 32
Bhutto Zulfikar Ali 194
Bialecki Ireneusz 14
Biedermann Edith 65
Bieroń Tomasz 212
Bingel Singel 64
Binnebesel Józef 67
Blaug Mark 8, 14
Blumsztajn Anna 24
Bobrowska-Nowak Wanda 131, 132,
Bogaj Andrzej 11, 28
Borne Ch. 23
Bortnowski Stanisław 73, 75
Brdulak Jakub 17
Brożek Anna 164
Brzeziński Jerzy 32
Bucholc Herman 18
Bukhari Maqsud Alam 204
Bukowska Alicja 27
Burszta Wojciech 146
Buzdar Muhammad A. 201, 205, 208, 209

C

Caravaggio Michelangelo Merisi da 146
Cohn Emil 8, 14
Chałas Krystyna 29
Chapman Weston Denise 59, 63
Chardin Theilhard de Pierre 78
Chaudry Imran Sharif 204, 205
Chojna Wojciech 141, 147
Cholewa-Gałuszka Bogusława 27

Chomsky Naom 24
Collins Andrew 185
Colomina Pilar Quera 23
Cooper Charlie 24, 32, 33
Cörvers Frank 17, 23
Cybulko Anna 17
Czapiński Janusz 19
Czarnicka-Rodzik Zofia 59
Czerepaniak-Walczak Maria 97

Ć

Ćwikliński Andrzej 173, 174

D

Dalajlama 83
Datnow Amanda 25
Dawid Jan Władysław 38, 39
Dawid Łucja 95
Dawidziak Stanisław 17
Dąbkowska-Zydroń Jolanta 146
De Groot Afke 203, 208
Delekt Eugeniusz 112, 113, 126
Denek Kazimierz 11–13, 15, 17, 20, 27, 28–31,
34, 36, 74, 95, 97, 100, 103, 172, 175, 177,
178, 181, 182, 217, 229
Denison Edward F. 8, 14
Dewey John 70
Didkowska Bernadeta 141
Dobrowolski Stanisław 73
Dolata Ryszard 25, 178
Dołęga-Mostowicz Tadeusz 17
Domański Stanisław Ryszard 15, 17, 23, 24
Dorsch Walter 65
Draus Jan 129, 131
Drewet A. 73
Drucker Peter F. 14, 17, 29
Drzewiecki P. 29
Dudzikowa Maria 81
Duraj-Nowakowa Krystyna 32
Dylak Bolesław 170
Dylak Stanisław 44
Dymara Bronisława 13, 27, 61, 71, 72, 74, 79,
99, 105, 106, 229
Dyzma Nikodem 18
Dziamski Grzegorz 145, 146

E

Edding Friedrich 8, 14
Ehrlich Andrzej 17
Einstein A. 182

Ellahi Nazima 204
Elsner Danuta 96
Erin Marcus N. 162
Espejo F. 210

F

Fedorowscy Janina i Grzegorz 78
Fel Stanisław 24
Feldmann Christian 57
Fernandez Glenn 189
Filipiak Ewa 103
Fort Lucia 205
Fischer D. 59, 61, 64, 65
Fish S. 146
Fojcik Henryk 112
Franklin Benjamin 17
Frączek Zofia 22
Fredro Aleksander 34
Freinet Celestyn 105, 106, 109
Frommherz Andrea 65
Fukuyama Francis 212
Furmanek Waldemar 22
Fustier M. 73

G

Gajdzica Anna 100
Gajdzica Zenon 226
Gawrecki Lechosław 44, 54
Gąsior Henryk 12
Geibelbrecht-Taferner L. 65
Gelli A. 210
Gęsicki Janusz 75
Ghurman Sharon 209
Gisman-Stoch Jolanta 221, 229
Glinka Beata 17
Głowacka-Grajper Małgorzata 32
Gnitecki Janusz 12, 31
Goldszmit Henryk 129
Gołębniak Bogusława D. 41, 99
Gombrowicz Witold 34
Gordon Thomas 75
Górnikowska-Zwolak Elżbieta 11
Górniok-Naglik Alina 96
Grabowski Marian 29
Graff Corinne 207
Grant M. 199, 211
Grochowalska Magdalena 100
Grodzicki Jacek 14, 21, 23
Groenwald M. 178

Groot Afke de 204, 208
Grzegorski Zdzisław 91
Grzesiak Jan 174
Guczalski Krzysztof 141, 142, 147
Gutenberg 89
Gutowski Ryszard 170
Gwee Qi Ru 189

H

Hacker W. 59, 64, 65
Hacker R. 59, 64, 65
Hahn Johannes Siegmunt 56
Halai Anjum 202
Haqqani Husain 199
Haribson Frederick 8, 14
Harwas-Napierała Barbara 67
Hasmi N. 201
Hassan Ihab 207
Hassan S. 137
Hassan Ihab 201, 207
Heck Julia 65
Heckmann James 14
Hemming Antje 66
Herma Jan 113
Hessen Sergiusz 73
Heszen Irena 67
Heydebrant K. von 61
Hiller Ursula 59, 63, 64, 65, 66, 67
Hobmair H. 66
Hornowski Bolesław 62
Hukamdad 204
Huntington Samuel 196
Hurlock Elisabeth B. 62
Hussain S. 201, 207
Hutkiewicz Artur 134
Hyżak Danuta 229

J

Jakubczak M. 141, 147
Jamil N. 204
Janoś-Kresło Mirosława 14, 15
Jankowska Hanna 196
Janowski Andrzej 75, 100
Janowski Maciej 100
Jasiński Zenon 150, 154
Jastrzębska L. 33
Jaworski Eugeniusz 138
Jejeebhoy Shireen J. 203
Jenks Chris 146

Jeruszka Urszula 15
Jeske Teodor T. 14
Jonkisz Julian U. 98, 177
Juda Mieczysław 139
Jumani N.B. 209
Juszczak K. 96
Juszczak Stanisław 11

K

Kabaj Mieczysław 15
Kaczmarczyk A. 18
Khan S.B. 197
Kalaga Wojciech 147
Kameduła Eugeniusz 12
Kanty Jan, św. 217
Karol Wielki 34
Karpińska Anna 11, 12, 17, 28, 30, 31
Kaufmann Allain 73
Kawata Yoshiaki 185
Kazimierz Wielki 34
Keyha Anna 114
Khalid H.S. 197, 198
Khan Muhammad Saeed 203, 204
Khan Shahinshah Barbar 197, 209, 211
Kickbusch J. 67
Kielar-Turska Maria 67
Kietlińska Krystyna 18
Kirchner Hanna 134
Klimowicz Grażyna 75
Klinik Anna 226
Klus-Stańska Dorota 100, 106, 107,
Kneipp Sebastian 56–61, 64–69
Kneipp Xavery 56
Kochanowska Ewa 27, 98
Kochanowski Jan 34
Kochański J.W. 65
Kocurek Danuta 229
Kojas Wojciech 11, 22, 74, 75, 95, 98, 99, 101,
102, 109, 110, 172
Konecki Krzysztof T. 32
Kopel Jerzy 11
Kopik Aldona 96
Kopmeyer M.R. 75
Korczak Janusz 129, 130, 131, 132, 133, 134,
135, 136
Korsak I. 130
Korzeniowska Karolina 229
Korzeniowska Wiesława 99, 141, 220, 226,
230

Kosowska Ewa 138
Kostyrko Teresa 146
Koszczyk Tadeusz 12, 13, 98, 100, 172, 177, 182
Kowalewska B. 62
Kowolik Piotr 97
Kozielecki Józef 12
Krajewska Anna 31
Kram Jerzy 75
Krasicki Ignacy 34
Kraśński Zygmunt 34
Kraszewski Józef Ignacy 34
Kraus Ewa 11
Kreutz Mieczysław 39
Królak Sławomir 145
Kruszewski Krzysztof 12, 41, 99
Krzemianowski Zenon 30
Krzymieniewska Grażyna 14
Krzemieniowa Krystyna 144
Książkiewicz Marian 184
Kubicki Roman 143, 144
Kubinowski Dariusz 32
Kuchta Jan 73
Kujawiński Janusz 100
Kujawska Maria 38, 55, 230
Kulikowski M. 17
Kunowski Stefan 22
Kupisiewicz Czesław 11, 12, 22, 28, 99, 153
Kupny Józef 24
Kurcz Ida 99
Kurek Andrzej 154
Kuźma Józef 28
Kuźniak Ignacy 12
Kwaśnica Robert 97
Kwiatkowska Henryka 42, 43
Kwieciński Zbigniew 12, 97, 129

L

Langlotz Christel 64
Laska Eugenia Iwona 139, 140, 141
Lasky Sue 25
Leick H. 59, 64, 65
Lenz U. 59, 64, 65
Leon XIII 49
Lewandowska Kinga 62
Lewandowski Marek 12, 13, 100, 182
Lewin Aleksander 105, 130
Lewis Mauren A. 199
Lewowicki Tadeusz 12, 104, 225

Limont Wiesława 141
Lis Zygmunt 112, 113, 114, 115, 119, 121, 123, 124, 126
Lloyd Cynthia B. 198, 199, 209, 211
Lockheed Marlaine 199
Looncey Gerald 91
Lorek Maria 108
Lukas K. 14
Lusek Joanna 56, 230
Lyotard Jean F. 142

Ł

Łobocki Mieczysław 32
Łopatkowa Maria 13
Łukaszewicz Ryszard 24, 75, 76

M

Machel Henryk 151
Mader G. 56, 58
Mahmood N. 197
Mahomet 200
Makiello-Jarża Grażyna 60
Makowska Alicja 75
Malewska Eugenia 107
Manet Eduard 146
Margolis Joseph 141, 147
Markiewicz Henryk 79
Markowski Michał P. 142, 143, 144
Marszałek Anna 18
Maszke Albert Wojciech 32
Marzec Danuta K. 11
Materne Jerzy F. 13
Materska Maria 17
Mateusz, św. 139
Mc Neil Linda 25
Meir U. 210
Melosik Zbyszko 153
Memon Ghulam Rasool 198
Merski Janusz 17
Mete C. 198, 199, 211
Meyers Ch. 14
Miarka Karol 132
Miąso Józefa 129
Michalak Renata 104
Michałowska Teresa 113
Michałowski Stanisław 13
Micińska Magdalena 100
Mickiewicz Adam 34, 210
Mieszko I 210

Miękisz Jacek 163
Milerski Bogusław 97
Miłkowska Z. 150
Mincer Jacob 14
Mirza M. 200
Misiorna Elżbieta 103
Mitas Andrzej 141
Montessori Maria 68
Moroz Henryk 181
Morszczyńska Urszula 13, 108
Morszczyński Wojciech 13
Mrózek Robert 115
Mujahid-Mukhtar E. 197, 198
Mukhtar Y. 201, 207
Murawska Ewa 96
Murzyn Andrzej 13, 99, 141, 226
Muszyński Heliodor 71, 75
Mysłakowski Zygmunt 29, 39
Myśliwski Wiesław 183

N

Nemoto Yasuhiro 186
Niemiec Jerzy 139
Niemierko Bolesław 33
Norwid Cyprian Kamil 34, 79
Nowacki Tadeusz W. 31
Nowak Marian 32
Nowak Stefan 32
Nowak Zbigniew 107
Nycz Ryszard 142, 143, 144

O

Ochendusko Julian 107
Oelslaeger-Kosturek Beata 109, 230
Ogrodzka-Mazur Ewa 100, 226
Okoń Wincenty 38, 39, 71, 72, 74, 99, 129, 132
Olbrycht Katarzyna 116
Oleksy Jadwiga 96
O'Malley Brendan 207
Ortner E. 58
Ostrowska Joanna 32
Owsiak Jerzy 83

P

Pachociński Ryszard 28
Paćwska Kazimiera 132
Palka Stanisław 28, 31, 101
Panek Tomasz 19
Parlak Mirosława 96

Paris Scott G. 100
Pasterny Andrzej 28, 47, 72, 214
Paulos John Allen 163
Pearson Allen T. 100
Petrozolin-Skowrońska B. 185
Pietrasiński Zbigniew 71, 73, 99
Pilch Tadeusz 32
Piotrowski Eugeniusz 12, 22, 95
Piotrkowski Kazimierz 17
Polański Edward 75
Polaskiewicz H. 71
Poly Georg 73
Poniatowski Stanisław August 34
Popiel M. 143
Poplucz Jan 99
Potulicka Eugenia 24, 25, 32
Pólturzycki Józef 28
Prevet Jacques 77
Prudlo Donald 59, 61, 64, 65
Prus Bolesław 17
Przetacznik-Gierowska Maria 60
Przybylski Przemysław 11
Psacharopoulos George 14
Puchalska Małgorzata 134
Pulinowa Maria Zofia 13
Puślecki Władysław 12, 101, 104

Q

Qadeer Muhammad Zaighem 203, 204

R

Rabczuk Włodzimierz 11
Radzicki Józef 75
Radzewicz-Winnicki Andrzej 11
Raj Grażyna 170
Rajkiewicz Antoni 12
Ramzan Saubia 211
Reagan Ronald 17, 24
Rembierz Marek 226
Rembrandt Harmenszoon van Rijn 124
Reymont Władysław S. 11, 17
Reykowski Janusz 99
Romanowski Andrzej 79
Rosemann Barbara 62
Ross Malcolm 221
Rowid Henryk 117
Rusakowska Danuta 72
Rusek Halina 96
Rubacha Krzysztof 32

Rutkowiak Joanna 24, 25, 32, 41
Rylke Hanna 75

S

Sakowicz T. 151, 156
Samsonowicz Henryk 12
Sarnecki T. 27
Sathar Zeba A. 198, 203
Schleinkofer G. M 67
Schmid Ludwig 65
Schoenebeck Hubertus 140
Schulz Roman 40, 72
Schultz Theodore William 8, 13, 14
Semenowicz Halina 105
Sęk Helena 67
Shahzad Saqib 203, 204
Shaukat Ayesha 207, 208
Shaw Rajib 189
Shiroshita Hideyuh 185
Shiwaku Koichi 189
Sielatycki Mirosław 98
Sikorska Joanna 14
Silverman David 32
Skwarek Janusz 164, 230
Skudrzyk Aldona 161, 162, 163
Słowacki Juliusz 34
Smoczyński M. 146
Smolińska-Rębas Halina 103
Solik Ryszard 141, 230
Sowińska Halina 103
Spalek Krzysztof 58
Stanik Jan M. 153, 154
Stanisław August Poniatowski 34
Starczewski Artur 113
Starościak Wojciech 178, 182
Straburzyński Gerard 58
Stringfield Sam 25
Strykowski Waclaw 40, 44, 54
Suchodolski Bogdan 137
Sujak Elżbieta 75
Sukiennicka Wanda 78
Szadzińska Ewa 100
Szahaj Andrzej 146
Szaruga Leszek 34
Szczepański Jan 118
Szczepaska-Pustkowska Maria 100
Szempruch Jolanta 96, 103
Szkudlarek Tomasz 71
Szmidt Krzysztof J. 99

Szmigel Maria Krystyna 178
Szmyd Kazimierz 140
Sztobryn Dorota 140
Szuman Stefan 39
Szuścik Urszula 8, 12, 99, 100, 141, 226, 230

Ś

Śleziński Krzysztof 226
Śliwerska Wiesława 71, 103
Śliwerski Bogusław 71, 97, 100, 103, 107, 129,
131, 134, 135, 153
Świrko-Pilipczuk Janina 103, 108

T

Takeuchi Yukiko 189
Tanalska A. 143
Tarnowski Janusz 80
Tazbir Mieczysław 78
Teddlie Charles 25
Tembon Mercy Miyang 205
Terlecki Ryszard 129, 131
Thieme Jerzy K. 33
Tiller Tom 95, 96, 100
Tillman Diane 23
Toczek-Werner Sylwia 98, 177
Tomaszewski Tadeusz 71
Torrance Ellis Paul 73
Trawińska Hanna 62
Trempała Janusz 67
Trzewikowska Izabela 58, 65
Tschürtz Jennifer 64
Tyszkowa Maria 62

U

ul-Hassan Chishti S. 209
Unlemayr U. 59, 61, 64, 65
ur-Rahman Saeed 204, 205
Urban Bronisław 153, 154
Uszyńska-Jarmoc Janina 104

W

Wadowski D. 29
Wańkowicz Melchior 79
Waleczek Mirosław 230
Walter Gisela 63
Wawrzyniak L. 153
Welsch Wojfgang 142
Wenta Kazimierz 22, 172
Weston Mark S. 59, 63

- Wichrowski Marek 212
Widelak Dariusz 150, 154, 231
Wielki Karol 25
Wielki Kazimierz 34
Wiesner Wojciech 172
Więckowski Ryszard 12
Wilkoszewska Krystyna 141, 147, 148
Winthrop Rebeca 207
Witek Norbert 112
Wizimirska Barbara 197
Witteloostunijn A. 23
Włoch Stanisława 12
Wojciechowski Władysław J. 75
Wokulski Stanisław 18
Wołodźko Michał 73
Wołoszyn Stefan 131, 132
Wrona-Polańska H. 67
Wysogład Piotr 231
- V**
Visco Ignazio 21
- Y**
Yang Bruce 189
- Z**
Zafar M.I. 202
Zahid G.M. 197
Zajdel Krzysztof 231
Zakaria Muhammad 201, 207
Zalewska-Bujak Małgorzata 95
Zatoń Krystyna 178
Zatorska Monika 96
Zawadzki Roman 23
Zeenatunnisa 199
Zbróg Z. 110
Zejdler-Janiszewska Anna 143, 144
Zielińska M. 17
Zieliński Marcin 17
Zii-ul Haq 199
Zimbardo Philip 17
Zimmer Renate 64
Zimny Tadeusz M. 15, 22, 27
Zuber Marcelina 24
Zulfikar Alli Brutto 199
Zydorowicz Jerzy 146
Zygmunt August 34
Zyzik Elżbieta 96
- Ż**
Żegnałek Kazimierz 32
Żmijewska Ewa 100

Opracowała
Urszula Szućcik

Redaktor
Katarzyna Więckowska

Projektant okładki i stron działowych
Paulina Dubiel

Tłumaczenie streszczeń na język angielski
Andrzej Pasterny

Tłumaczenie streszczeń na język niemiecki
Magdalena Podraza

Redaktor techniczny
Małgorzata Pleśniar

Korektor
Mirosława Żłobińska

Łamanie
Grażyna Szewczyk

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISSN 2300-3006 (wersja drukowana)
ISSN 2353-0898 (wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Nakład: 150 + 50 egz. Ark. druk. 15,0. Ark. wyd.
19,0. Papier offset. kl. III, 90 g Cena 28 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c., M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Kazimierz Denek
Bronisława Dymara
Danuta Hyżak
Danuta Kocurek
Karolina Korzeniowska
Maria Kujawska
Joanna Lusek
Beata Oelszlaeger-Kosturek
Malcolm Ross
Janusz Skwarek
Ryszard Solik
Urszula Szuścik
Mirosław Waleczek
Dariusz Widelak
Piotr Wysośląd
Krzysztof Zajdel

Cena 28 zł
(+ VAT)

ISSN 0208-6336
ISSN 2353-0898

2.
C
A
P

Więcej o tytule

